

Ráiteas ón gCoimisinéir Teanga – 14 Bealtaine 2015
Lánchosc: 11r.n, 14 Bealtaine 2015

D’fhógair an Coimisinéir Teanga go bhfuil teip na Roinne Oideachais & Scileanna a chuid dualgas faoin Acht Oideachais a chomhlíonadh tuairiscithe aige chuig Tithe an Oireachtais. Dúirt Rónán Ó Domhnaill nach raibh an Roinn tar éis moltaí a bhí déanta in imscrúdú reachtúil a chur i bhfeidhm go sásúil. Léirigh an t-imscrúdú go ndearnadh iarracht tabhairt ar scoil Ghaeltachta a fheidhmíonn trí Ghaeilge glacadh le hath-implonú múinteora ó phainéal ath-implonnaithe nuair nár chreid údaráis na scoile sin ná na múinteoirí a bhí i gceist go raibh oiread líofachta ag na múinteoirí sa Ghaeilge lena gcuid oibre a dhéanamh go cuí sa teanga sin.

Ag tagairt dó don chás ag seoladh a Thuarascála Bliantúla, dúirt an Coimisinéir Teanga *“Is é seo an chéad uair dom cás a chur chuig Tithe an Oireachtais, agus ní dóigh liom go bhféadfadh sé a bheith ar ábhar níos tábhachtaí. Níl córas curtha in áit ag an Roinn Oideachais a chinntíonn go mbeidh Gaeilge ar a dtoil ag múinteoirí a bhíonn fostaithe ag scoileanna Gaeltachta nó ag Gaelscoileanna. Ní fhéadfainn glacadh leis sin.”*

Mar chuid de chlár faireacháin na hOifige in 2014, rinneadh iniúchadh ar leibhéal géilliúlachta na n-údarás áitiúil maidir lena ndualgas go mbeadh fógairtí taifeadta béil dátheangach. Fuarthas nach raibh ach dhá údarás áitiúla, Dún na nGall agus Laois, a raibh a gcuid fógairtí taifeadta géilliúil ag na huimhreacha poiblí. *“Léiríonn sé seo an easpa cúraim atá á dhéanamh ag an Stát don teanga i gcoitinne; mura bhfuil na húdaráis áitiúla ag cloí lena gcuid dualgais teanga, cén seans atá ag an saoránach seirbhís mar is ceart a fháil ón Stát i gcoitinne?”*

I rith na bliana 2014 sheol an Coimisinéir Teanga seacht n-imscrúdú reachtúla, agus d’eisigh sé tuarascáil chríochnúil i dtaca le Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte, Bus Átha Cliath agus an Ghníomhaireacht um Fháil Iarnród. *“Go ginearálta, baineann na himscrúduithe le*

heaspa feasachta i measc comhlachtaí poiblí ar na píosaí is bunúsaí de reachtaíocht teanga na tíre.

Tá níos mó ná bliain caite ag an Uasal Ó Domhnaill sa phost tar éis dó teacht i gcomharbacht ar Shéan Ó Cuirreáin i mí an Mhárta 2014. Tá cóip dá ráiteas iomlán ar fáil ag www.coimisineir.ie.

Nótaí d'Eagarthóirí

Gearáin agus Imscrúduithe

Phléigh Oifig an Choimisinéara Teanga le 709 gearán nua sa bhliain 2014, méadú 1% ar an mbliain 2013 (702). Bhí 88 gearán ar oscailt ag deireadh na bliana 2014 i gcomparáid le 72 ag deireadh na bliana 2013.

Feidhmíonn an Oifig córas idirbheartaíochta neamhfhoirmiúil mar chéad chéim den phróiseas imscrúduithe a chiallaíonn go réitítear an chuid is mó de na cásanna trí phlé le comhlachtaí poiblí nó trí chomhairle a chur ar fáil do shaoránaigh.

Seoladh 7 n-imscrúdú reachtúla i rith na bliana 2014 agus eisíodh tuairisc dheiridh i leith na Gníomhaireachta um Fháil Iarnród, Bhus Átha Cliath agus Fheidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte. (Tá sonraí iomlána na gcásanna sin le fáil ar leathanaigh 29 – 43 den Tuarascáil Bhliantúil.)

Scéimeanna Teanga

Ag deireadh na bliana 2014 bhí 99 scéim teanga daingnithe, a chuimsigh 113 comhlacht poiblí. Bhí 53 de na 99 scéimeanna sin i bhfeidhm le níos mó ná trí bliana – an tréimhse ama a bhfuil comhlachtaí poiblí in ainm is scéim nua a dhaingníú leis an Aire. Cé gur tháinig ardú ar líon na scéimeanna teanga a d'aontaigh an tAire, tháinig ardú chomh maith ar an meántréimhse a bhfuil scéimeanna in éag, ó 32 mí go 50 mí. Tá dearcadh an Choimisinéara i leith scéimeanna teanga leagtha amach go soiléir aige in óráidí a thug sé ag Coistí Oireachtais agus ag imeachtaí poiblí, agus sa ráiteas a thug sé inniu.

Tuarascáil chuig Tithe an Oireachtais

Sa chás go ndéanann an Coimisinéir moltaí in imscrúdú reachtúil agus nach gcuirtear na moltaí sin i bhfeidhm go sásúil, tá sé de cheart ag an gCoimisinéir tuarascáil a chur faoi bhráid Thithe an Oireachtais ar an ábhar. Chinn an Coimisinéir tuarascáil den chineál seo a sheoladh de bharr nach raibh sé sásta go raibh moltaí a bhí déanta in imscrúdú ar an Roinn Oideachais agus Scileanna curtha i bhfeidhm. Tá eolas breise maidir leis an gcás le fáil ar lch 40-45 de Thuarascáil na bliana 2013

http://www.coimisineir.ie/downloads/Tuarascail_Bhliantuil_2013.pdf

Iniúchadh ar Fhógairtí Taifeadta Béil

Faoi na rialacháin atá déanta faoi alt 9(1) d'Acht na dTeangacha Oifigiúla, 2003 (I.R. 391 de 2008), caithfidh aon teachtaireacht ag uimhir theileafóin phoiblí, i.e. príomhuimhir nó uimhir rannóige, a bheith i mBéarla agus i nGaeilge. Le linn na bliana 2014 rinne Oifig an Choimisinéara Teanga iniúchadh ar fhógairtí taifeadta béil, agus fuarthas go raibh leibhéal an-íseal géilliúlachta i measc na n-údarás áitiúil leis na rialacháin. Tá athbhreithniú ar bun faoi láthair agus tá méadú áirithe tagtha ar líon na n-eagraíochtaí atá géilliúil do na rialacháin.

Cás Cúirte

Ar an 20 Feabhra 2015 dhiúltaigh an Breitheamh Colm Mac Eochaidh san Ard-Chúirt don athchomharc a bhí lorgtha ag Oifig na gCoimisinéirí Ioncaim ar chinneadh an Choimisinéara Teanga ar chás a bhain le halt 9(3) d'Acht na dTeangacha Oifigiúla, 2003. D'fháiltigh an Coimisinéir Teanga roimh an gcinneadh ag an am, agus dúirt *"Is é an rud is tábhachtaí domsa mar Choimisinéir ná go ndéanfaí cosaint ar chearta teanga an tsaoránaigh. Creidim go gcosnaíonn cinneadh an lae inniu na cearta sin."* Tá sonraí an cháis le fáil ar lgh 49-54 de Thuarascáil Bhliantúil 2013.

http://www.coimisineir.ie/downloads/Tuarascail_Bhliantuil_2013.pdf

Oifig an Choimisinéara Teanga

An Spidéal

Gaillimh

091504006

eolas@coimisineir.ie